

9 Beoordelingskader verduurzamen monument

Inleiding

De maatschappelijke opgave als gevolg van 'Parijs' zal zich ook doen gelden in de monumentenzorg. Hernieuwbare energie, energiebesparing, isolatie- en installatietechniek zijn sleutelbegrippen in het beleid overheden en bedrijfsleven. Beleidsmakers in de erfgoedsector benoemen doelstellingen en eigenaren zoeken mogelijkheden om hun bezit toekomstbestendig te maken. De provincie Gelderland (Cultuur en erfgoed, Beleef het mee! 2017-2020) spreekt in dit verband over monumentale energietransitie, toekomstbestendigheid en functioneel erfgoed. Het verduurzamen van een monument wordt onderdeel, en is veelal zelfs een voorwaarde, van de financieringsregelingen. Financiering van onderhoud en restauratie heeft in deze optiek alleen zin als er ook wordt gewerkt aan een duurzame exploitatie, met andere woorden: als er sprake is van functioneel erfgoed.

Kennis delen

Een aannemer overall of specialistisch bedrijf dat zich gaat toeleggen op deze discipline, opereert op het snijvlak van traditionele bouwkunde, innovatieve technieken en cultuurhistorische waardestelling. Tevens zal de eigenaar/opdrachtgever belangrijke input hebben (kosten, terugverdientijd, wooncomfort enz.) in de projecten. De omgeving waarin het bedrijf opereert wordt dus complexer. Projecten zullen als gevolg hiervan procesmatig innovatiever worden aangepakt; bijvoorbeeld doordat aannemer, architect, installateur en specialistisch bedrijf vanaf ontwerp tot eindresultaat samen optrekken, in nauw contact met overheden, vergunningverlener en adviseurs. Er zal dus ook aandacht moeten zijn voor deze nieuwe manier van werken, denk aan de communicatie en kennisdelen. Het delen van kennis kan bijvoorbeeld worden aangetoond door het vullen van zogenaamde kenniskaarten van het Gelders Restauratie Centrum (GRC). In deze kaarten wordt projectinformatie en toegepaste techniek en innovatie op een website gedeeld. De wat gesloten cultuur van de bouwwereld zal moeten veranderen in een meer *open source* benadering. Dit cultuuraspect zal nadrukkelijk onderdeel zijn van het beoordelingskader. Beoordelaars zullen hier actief op in moeten gaan tijdens bedrijfsbezoeken.

Duurzame Monumentenzorg

Het verduurzamen van erfgoed is een betrekkelijk nieuw onderwerp en kennisontwikkeling is zo'n 15 jaar onderweg, waarbij opgemerkt dat nogal eens 'oude' kennis en techniek een comeback maken. Het DuMO (Duurzame Monumentenzorg) theoretische kader en rekenmodel moet bij de betrokken bedrijven bekend en begrepen worden (feitelijk een afwegingskader van ingreep, monumentwaarde/aanraakbaarheid; DuMo-profiel). Verder moet men bekend zijn met het fenomeen energiescan en het toepassen van maatregelen die uit de scan voortkomen, het monitoren van de maatregelen. Deze kennis moet zowel bij aannemers als installatiebedrijven aanwezig zijn of men is voornemens deze kennis binnen het bedrijf te ontwikkelen.

Opleidingen

Het GRC heeft samen met de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) een leergang 'Innovatief en Energiebesparend Restaureren (LIER)' opgezet. Deze leergang is in ieder geval vereist om voor de

discipline geregistreerd te kunnen worden. Aansluiting bij het Kennisnetwerk Duurzaamheid en innovatie van het GRC is aan te bevelen. Daarnaast zal de aannemer overall een medewerker in dienst moeten hebben die de opleiding Erfgoedprofessional en/of de post-HBO opleiding Bouwhistorie, Restauratie en Monumentenzorg hebben gevolgd. De reeds geregistreerde aannemers hebben dit vrijwel allemaal of hebben gelijkwaardige kennis en kunde in huis. Het spreekt voor zich dat de vaklieden voldoen aan eisen van de verschillende vakdisciplines, maar daarnaast zich

ook ontwikkelen met specifieke cursussen zoals isolatietechniek, dampopen bouwen enzovoorts. Het Nationaal Restauratie Centrum ontwikkelt ook korte cursussen over duurzame monumentenzorg. De hogeschool Utrecht verzorgt een Bachelorcursus Duurzame Monumentenzorg. Ook de 'NRP academie' is een interessante 1-jarige opleiding, wel met een accent op transformatie.

Kwalificatie

Aannemers die zich willen kwalificeren zullen in ieder geval ERB of via K+K erkend moeten zijn. Daarmee voldoen ze aan de eisen die worden gesteld aan een 'traditioneel' restauratiebedrijf, en zijn zaken zoals het restauratieproces, historische bouwkunde, vakkennis, projectvoorbereiding en uitvoering gedekt.

Publicaties

RCE:

Restauratie en beheer: Duurzame Monumentenzorg (2001)

Zonne-energie in de historische omgeving (2014)

Handboek duurzame monumentenzorg (2011)

Monumentenwacht:

Infoblad Monumentenwacht (2011)

ERM:

Uw monument energiezuinig (2017)

Websites:

www.dumoprestatie.nl

www.nrp.nl

